

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA MOREM

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA

Ugovor kojim se prijevoznik obvezuje da će prevesti putnika brodom a putnik se obvezuje da će platiti prevozninu

Prevoznina – pravno bitan element ugovora

Putnik i put – stvarno bitni elementi ugovora

Na besplatne ugovore se primjenjuje ZOO, osim u pogledu odgovornosti prijevoznika za štetu zbog smrti ili tjelesne ozljede putnika (STOP), na koje se primjenjuje PZ

Vrijeme prijevoza:

1. Vrijeme dok je putnik na brodu
2. Vrijeme dok se obavljaju radnje ukrcavanja i iskrcavanja
3. Vrijeme “sporednog prijevoza” (uvjetno)

OSOBE IZ UGOVORA O PRIJEVOZU PUTNIKA

- **Prijevoznik – osoba koja je sklopila ugovor o prijevozu**
- **Stvarni prijevoznik – nije sklopio ugovor o prijevozu, ali je vlasnik broda, naručitelj ili brodar broda koji stvarno obavlja prijevoz u cijelosti ili djelomično; solidarno s prijevoznikom odgovara za obveze iz ugovora u pogledu dijela prijevoza koji obavlja;**
- **Putnik – osoba koja se prevozi brodom na temelju ugovora o prijevozu ili koja prati vozilo ili žive životinje koje se prevoze na temelju ugovora o prijevozu stvari**

UGOVORI O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE MOREM

IZVORI PRAVA:

Interni:

- Pomorski zakonik (čl. 598.-633., sadržajno odgovara rješenjima Atenske konvencije iz 1974. kako je izmijenjena Protokolima iz 1976. odnosno 1990.);
- Zakon o obveznim odnosima (čl. 694.-698.)

Pomorski zakonik primjenjuje se na one ugovore na koje se ne primjenjuje Uredba EU 392/2009 kao i na one ugovore o prijevozu putnika i prtljage na koje se ne primjenjuje Protokol Atenske konvencije iz 2002. (dakle, primjena PZ ograničena je na ugovore koji se odnose na plovidbu brodovima klase C i D, sukladno razvrstaju prema Direktivi 2009/45/EZ o sigurnosnim pravilima i normama za putničke brodove)

EU propisi – Uredba 392/2009, Uredba 1177/2010, Direktiva 2009/20 o osiguranju brodara za pomorske tražbine

Međunarodni ugovori

- Protokol iz 2002. o izmjenama i dopunama Atenske konvencije o prijevozu putnika i njihove prtljage morem, iz 1974. RH država stranka; RH istodobno otkazala izvornu AK iz 1974. i njezine Protokole iz 1976. odnosno 1990.
- *Konvencije i protokoli o općem ograničenju odgovornosti brodovlasnika (LLMC 1976 i PLLMC 1996)*
- **RAZLIČITIA PRAVNA UREĐENJA ZA UNUTARHRVATSKI , EU ODNOSNO MEĐUNARODNI PRIJEVOZ PUTNIKA MOREM**

ODGOVORNOST ZA ŠTETE PRI PRIJEVOZU PUTNIKA MOREM – TKO SVE MOŽE BITI ODGOVORAN?

- 1. Prijevoznik**
- 2. Stvarni prijevoznik**
- 3. Njihovi radnici i zastupnici**
 - **Za svoje radnike prijevoznik i stvarni prijevoznik odgovaraju samo u slučajevima kada su te osobe prouzročile štetu radeći u okviru svojih dužnosti na brodu.**

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU ZBOG SMRTI I TJELESNE OZLJEDE PUTNIKA

PRAVNO UREĐENJE KADA SE PRIMJENJUJE POMORSKI ZAKONIK

PRINCIPI ODGOVORNOSTI

■ U pravilu, prijevoznik odgovara prema principu **DOKAZANE KRIVNJE**

■ Izuzetno, prijevoznik odgovara prema principu **PRETPOSTAVLJENE KRIVNJE** u slučajevima:

■ Brodolom;

■ Sudar;

■ Nasukanje;

■ Eksplozija;

■ Požar;

■ Mana broda

ŠTO TUŽITELJ MORA DOKAZATI?

- Da se štetni događaj zbio za vrijeme prijevoza;
- Da je za nastanak štetnog događaja kriv prijevoznik (stvarni prijevoznik) ili osoba za čija djela prijevoznik odgovara (izuzetci u slučajevima odgovornosti prema principu pretpostavljene krivnje!);
- Visinu pretrpljene štete.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA (I OSTALIH POTENCIJALNIH TUŽENIKA)

- **Ograničenje odgovornosti:**
175.000 SDR/putnik i putovanje

GUBITAK POVLASTICE OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI

- Šteta je nastala zbog radnje ili propusta koji je prijevoznik učinio, bilo u namjeri da prouzroči štetu, bilo bezobzirno znajući da bi šteta vjerojatno mogla nastati (čl. 623. PZ)

OPĆE OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA - BRODARA

- **Dodatno ograničenje, primjenjuje se u pogledu tražbina SVIH putnika koji su pretrpili štetu u istom događaju**
- **Povlasticu dodatnog ograničenja imaju, uz brodara, i vlasnik broda, naručitelj prijevoza iz brodarskog ugovora, osobe koje rade za brodara. Isti položaj ima i osiguratelj.**
- **175 000 SDR X broj putnika koje je brod ovlašten prevoziti (P 1996 na K 1976, PZ)**
- **Direktiva 2009/20 o osiguranju odgovornosti brodovlasnika za pomorske tražbine (u EU na snazi od 1.1.2012., implementirana u pravni poredak RH izmjenama PZ iz 2013.)**

ISKLUČENJE, ODNOSNO UBLAŽENJE PRIJEVOZNIKOVE ODGOVORNOSTI

- **Ako prijevoznik dokaže da su smrt, odnosno tjelesna ozljeda putnika u cijelosti ili djelomično prouzročeni krivnjom putnika ili njegovim ponašanjem koje se ne može smatrati uobičajenim.**

STVARNOPRAVNA ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA

- **Tražbine za štetu zbog smrti i tjelesne ozljede putnika, uperene protiv vlasnika, brodara, zakupca ili poslovođe, osigurane su pomorskim privilegijem. Brodovlasnik za te tražbine odgovara (i) stvarnopravno – brodom u vezi s kojim je tražbina nastala (članak 241., st. (1)., t. 2. PZ).**

ZASTARA TRAŽBINA IZ UGOVORA O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE

- Zastarni rok: 2 godine – ugovorno produljenje u pisanom obliku izričito dopušteno u AK 2002 i PZ
- Početak računanja:
 - a) *u slučaju tjelesne ozljede za vrijeme prijevoza:* od dana iskrcaja putnika;
 - b) *u slučaju smrti za vrijeme prijevoza:* od dana kada je brod stigao (ili trebao stići) u luku u kojoj se putnik namjeravao iskrcati;
 - c) *u slučaju tjelesne ozljede za vrijeme prijevoza s posljedicom smrti nakon iskrcaja:* od dana smrti, uz uvjet da se tužba mora podnijeti u roku od tri godine od dana iskrcaja pod prijetnjom gubitka prava na naknadu štete
 - d) u slučaju gubitka ili oštećenja prtljage, od dana iskrcaja ili dana kad se iskrcaj trebao obaviti, ovisno o tome što je kasnije (PZ ima posebno uređen rok za predanu prtljagu – od dana predaje, odnosno od dana kada je predaja trebala biti obavljena)
- Zastoj i prekid zastare se uređuju pravom suda ali, prema AK 2002, postoje apsolutni zastarni rokovi (dovoljno je da protekne neki od navedenih rokova):
 - a) pet godina od datuma iskrcaja ili datuma predviđenog iskrcaja, ovisno o tome što je kasnije; ili
 - b) tri godine od dana kad je tužitelj doznao ili razumno morao doznati za ozljedu, gubitak ili oštećenje prouzročeno nezgodom

PROTOKOL ATENSKE KONVENCIJE IZ 2002. GODINE

ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG SMRTI I TJELESNE OZLJEDE PUTNIKA (STOP)

PRINCIPI ODGOVORNOSTI

- Šteta posljedica POMORSKE NEZGODE ili ne?

POMORSKA NEZGODA:

- Brodolom;
- Prevrnuće broda;
- Sudar;
- Nasukanje broda;
- Eksplozija na brodu;
- Požar na brodu;
- Mana broda

ŠTETA JE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE

- Princip relativne objektivne (kauzalne) odgovornosti do iznosa od 250 000 SDR po putniku i štetnom događaju

Egzoneracijski razlozi:

- Nezgoda je posljedica rata, neprijateljstva, građanskog rata ili izuzetne, neizbježne i nesavladive prirodne pojave;
- Nezgoda je u cijelosti prouzročena radnjom ili propustom treće osobe učinjenima s namjerom da se prouzroči šteta

Vrijedi opće pravilo oslobođenja (umanjenja) odgovornosti zbog krivnje ili neuobičajenog ponašanja putnika

ŠTETA JE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE (nastavak)

- **Ako šteta premašuje 250 000 SDR , za “višak” iznosa, sve do 400 000 SDR, prijevoznik odgovara prema principu PRETPOSTAVLJENE KRIVNJE.**
- ***Opt-out* klauzula – UVOĐENJE NEOGRANIČENE ODGOVORNOSTI**

ŠTETA NIJE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE

- **Prijevoznik odgovara prema principu DOKAZANE KRIVNJE**
- **Granica odgovornosti: 400 000 SDR po putniku i štetnom događaju**
- ***Opt-out* klauzula – uvođenje neograničene odgovornosti**

OSTALE NOVINE PROTOKOLA IZ 2002.

- **Obvezno osiguranje odgovornosti za štete zbog STOP u iznosu od 250 000 SDR (obaveza prijevoznika koji stvarno izvršava čitav prijevoz ili dio prijevoza, svjedodžba, kontrola)**
- **Direktna tužba protiv osiguratelja radi naknade štete zbog STOP**
 - **visina obveznog osiguranja je granica osigurateljeve odgovornosti ;**
 - **osiguratelj može koristiti sva prava koja ima njegov osiguranik, osim likvidacije i stečaja, uključujući i *wilful misconduct* obranu**

ZAPREKE ZA PRIHVAĆANJE ATENSKE KONVENCIJE IZ 2002.

- **Odgovornost za štetu koja je prouzročena terorizmom i ratnim rizicima uopće (... rat, revolucija, pobuna, neprijateljstva, ustanak, zapljena broda, torpediranje broda, miniranje, terorizam, konfiskacija);**
- **Visoke granice odgovornosti i osiguranje;**

IMO REZERVA I SMJERNICE ZA IMPLEMENTACIJU ATENSKE KONVENCIJE 2002

- Rezerva u pogledu granica odgovornosti za “ratne rizike” (250 000 SDR po putniku i događaju; ili **340 000 000 SDR ukupno po brodu i događaju**)
primjenjuje se NIŽI iznos (kritičan broj: 1360 putnika)
- U navedenim granicama mora postojati i obvezno osiguranje za ratne rizike
- Posebno uređenje odgovornosti i osiguranja za ratne rizike i za ne-ratne rizike

IMO REZERVA I SMJERNICE ZA IMPLEMENTACIJU ATENSKE KONVENCIJE 2002

- Rizici koji mogu biti “nepokriveni” ili ograničenog osigurateljnog pokrića:
 - a) Štete od djelovanja radioaktivnih supstanci, kemijskog, biološkog, biokemijskog i elektromagnetskog oružja;
 - b) Štete od “kompjuterskog” terorizma;
- Za **ratne rizike** – ugovaranje automatskog prestanka osigurateljnog pokrića u slučaju ratnog sukoba pet supersila

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

- **Treći pomorski sigurnosni paket 2009.**
- **Uredba EC 392/2009 od 23. travnja 2009. o odgovornosti pomorskih putničkih prijevoznika u slučaju nesreća → implementacija rješenja Atenske konvencije iz 2002. i IMO Rezerve i smjernica u pravo EU**
- **EU pristupila Protokolu iz 2002., Protokol stupio na snagu u travnju 2014.**
RH stranka

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

- Uredba EC 392/2009

- Primjena od 31.12.2012.

- Primjena Uredbe na:

- a) svaki međunarodni prijevoz i

- b) prijevoz unutar države članice za određene brodove (A i B brodovi prema Direktivi 918/18/EC, uz prijelazni period; C i D brodovi: sačiniti propis do 30.6.2013.)

- ako:

- brod vije državu članice ili je u njoj upisan; ili

- je ugovor sklopljen u državi članici; ili

- je luka ukrcaja ili iskrcaja, prema ugovoru, u državi članici.

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

- Sadržaj Uredbe 392/2009:
- IMO Smjernice su prisilne i imaju karakter posebnog propisa (*lex specialis*) u odnosu na Atensku konvenciju;
- Informiranje putnika o njihovim pravima prije ili, najkasnije, prilikom polaska;
- Predujam u slučaju STOP koji je posljedica pomorske nezgode (u slučaju smrti min. 21 000 €)
- Naknada štete na opremi putnika smanjene pokretljivosti (puna vrijednost opreme, odnosno troškova popravka);
- Prijelazni period za kabotažu (A brodovi: 4 godine od primjene Uredbe; B brodovi: do 31.12.2018.)

UREDBA (EU) 1177/2010 (u primjeni od 18.12.2012.)

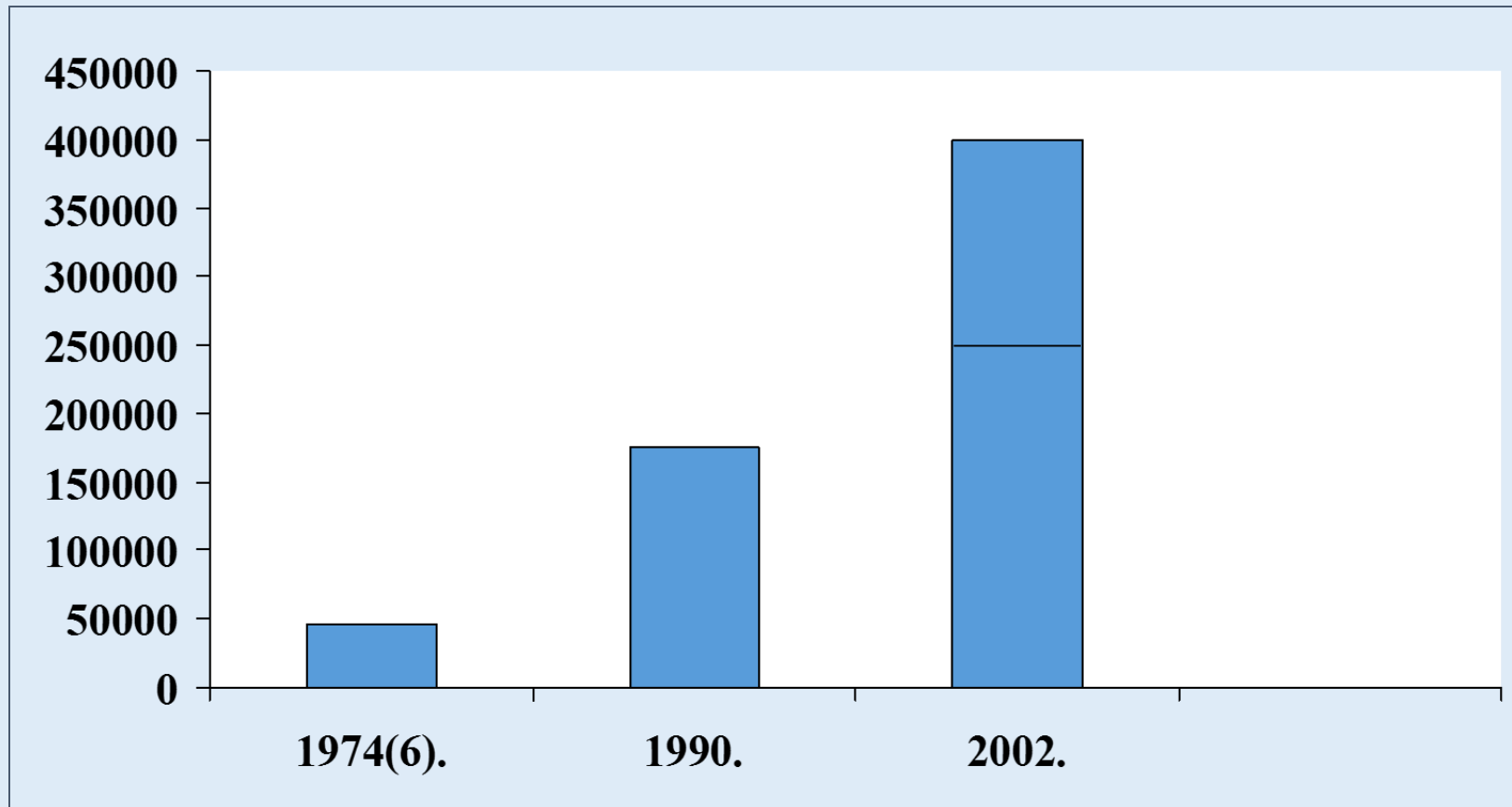
- **Relevantan otkaz putovanja ili zakašnjenje u polasku**
 - **90 min**
 - **informacije, obrok, osvježenje, smještaj (do 80 €/noć, max 3 noći) +**
 - **putnikovo pravo izbora:**
 - a) **preusmjerenje do odredišta (najranije moguće i bez dodatne naplate) ili**
 - b) **povrat prevoznine i najraniji mogući povratak do luke ukrcaja**

UREDBA (EU) 1177/2010 (u primjeni od 18.12.2012.)

- **Zakašnjenje u dolasku – povrat 25% (50%)
prevoznine**

Trajanje putovanja prema ugovoru (redu plovidbe)	Trajanje zakašnjenja da bi bilo relevantno
≤4 sata	1 sat ili duže
> 4 ≤ 8 sati	2 sata ili duže
> 8 sati ≤ 24 sata	3 sata ili duže
> 24 sata	6 sati ili duže

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA PREMA ATENSKOJ KONVENCIJI I NJEZINIM PROTOKOLIMA SMRT I TJELESNE OZLJEDE PUTNIKA

UGOVOR O PRIJEVOZU PRTLJAGE MOREM

- **Prtljaga je svaka stvar, uključujući i vozilo koje se prevozi na temelju ugovora o prijevozu, osim:**
 - a) Stvari i vozila koje se prevoze na temelju ugovora o zakupu, na temelju teretnice, ili ugovora koji se u prvom redu odnosi na prijevoz stvari, i**
 - b) Živih životinja**

Ručna prtljaga

Prtljaga koju putnik ima u svojoj kabini ili koju on čuva ili nadzire, uključujući i prtljagu koja se nalazi u vozilu ili na vozilu

PRIJEVOZNE ISPRAVE KOD PRIJEVOZA PRTLJAGE

- **Prtljažnica za predanu prtljagu (izdavanje na zahtjev putnika, oboriva predmnjeva vezana uz sadržaj prtljažnice);**
- **Potvrda o preuzetim dragocjenostima na čuvanje**

PRAVO RETENCIJE PRIJEVOZNIKA NA PRTLJAZI I DRAGOCJENOSTIMA

- U svrhu osiguranja tražbina iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage, te naknade za čuvanje dragocjenosti
- Čuvanje i prodaja protekom roka od 30 dana, izuzetno i prije toga

ODGOVORNOST ZA PRTLJAGU

- **Odgovornost za manjak, gubitak ili oštećenje prtljage;**
- **Odgovornost za zakašnjenje u predaji prtljage (ne postoji ako je zakašnjenje pruzročeno štrajkom ili sličnim događajem)**

TKO ODGOVARA?

1. **Prijevoznik**
2. **Stvarni prijevoznik**
3. **Njihovi radnici i zastupnici**
 - **Prijevoznik i stvarni prijevoznik odgovaraju samo za ona djela svojih radnika koja su počinjena u okviru obavljanja dužnosti**
 - **Solidarna odgovornost više osoba**
 - **ISTE ODGOVORNE OSOBE KAO I U POGLEDU PUTNIKA**

PRINCIPI ODGOVORNOSTI

- **RUČNA PRTLJAGA** – isto kao i kod odgovornosti za putnike – dokazana krivnja uz izuzetke pretpostavljene krivnje;
- **PREDANA PRTLJAGA** – uvijek pretpostavljena krivnja (kao kod odgovornosti za teret)
- **Obveza podnošenja pisanog prigovora za štetu na prtljazi u propisanim rokovima** – u slučaju propusta pretpostavlja se da je prtljaga predana uredno (čl. 629. PZ)
- **Posebna pravila za izgubljenu prtljagu** (izjava putnika nakon 30 dana o tome da je prtljaga izgubljena, mogućnost njenog povrata ako se pronađe u roku od godine dana od isplate naknade štete zbog gubitka (uz povrat naknade štete za gubitak, ali zadržavanje naknade štete zbog zakašnjenja, čl. 630. PZ))

ISKLUČENJE I UBLAŽENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA

- **Ako prijevoznik dokaže da je šteta prouzročena krivnjom putnika ili njegovim neuobičajenim ponašanjem**

POSEBNO OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI

Ručna prtljaga:

- 1 800 SDR po putniku i putovanju (PZ), 2 250 SDR (AK 2002);

Za vozila i stvari u ili na vozilu

- 10 000 SDR po vozilu i putovanju (PZ), 12 700 SDR (AK 2002)

Za ostalu prtljagu

- 2 700 SDR po putniku i putovanju (PZ), 3 375 SDR (AK 2002)
- Dragocjenosti – sporazumna granica
- Dopuštena mogućnost ugovaranja viših granica
- Nedopustivost ugovaranja “olakotnih” klauzula za prijevoznika prije nastanka štetnog događaja

ODBITNA FRANŠIZA

- **Vozila: do 300 SDR (PZ), 330 (AK 2002) SDR po vozilu**
- **Druga prtljaga: 135 SDR (PZ), 149 SDR (AK 2002) po putniku**

GUBITAK POVLASTICE OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI

- Šteta je nastala zbog radnje ili propusta koji je prijevoznik učinio, bilo u namjeri da prouzroči štetu, bilo bezobzirno znajući da bi šteta vjerojatno mogla nastati